

Kaip ES kovoja su smurtu dėl lyties

Smurtas dėl lyties ir smurtas artimoje aplinkoje vis dar yra dažna problema Europoje, nuo kurios labiausiai nukenčia moterys ir mergaitės. ES priėmė taisykles, kad tai sustabdytų.

©AdobeStock_Me Studio

Daugelyje ES šalių galioja įstatymai, kuriais yra sprendžiamas smurtas prieš asmenį dėl lyties ar seksualinės orientacijos, tačiau bendrų taisyklių nebuvimas stabdo šios problemos sprendimą. Dėl šios priežasties Europos Parlamentas pareikalavo sugriežtinti taisykles.

Nors moterys ir mergaitės tampa pagrindinėmis smurto dėl lyties aukomis, smurtą taip pat patiria LGBTIQ+ asmenys bei vyrai. Tai turi neigiamų pasekmių ne tik asmeniniame gyvenime, bet ir šeimos, bendruomenės ir ekonominiu lygmenimis.

Skaitykite daugiau apie [Europos Parlamento veiksmus dėl lyčių lygybės](#).

ES kovos su smurtu prieš moteris taisyklės

2024 m. balandį Parlamentas priėmė pirmąsias [ES kovos su smurtu prieš moteris taisykles](#). Tikslas – užkirsti kelią smurtui dėl lyties ir apsaugoti aukas, ypač moteris ir smurto šeimoje aukas. Direktyva raginama sugriežtinti įstatymus dėl smurto internete, teikti geresnę pagalbą nukentėjusiesiems, užkirsti kelią išžaginimams ir gerinti supratimą apie sutikimą turėti lytinių santykių.

Naujosiose taisyklėse taip pat draudžiamas moterų lyties organų žalojimas ir priverstinės santuokos bei pateikiamos konkrečios internete padarytų nusikaltimų gairės. Į taisykles taip pat bus įtrauktas ilgesnis sunkinančių aplinkybių sąrašas, taikomas tiems nusikaltimams, už kuriuos skiriamos griežtesnės baudmės, pavyzdžiui, nusikaltimai prieš visuomenės veikėjus, žurnalistus ar žmogaus teisių gynėjus.

Taisyklėse numatoma, kad pirmenybė turėtų būti teikiama aukų saugumui ir gerovei, be kita ko, suteikiant galimybę gauti apgyvendinimo vietą. Sveikatos priežiūra turėtų būti prieinama, įskaitant seksualinės ir reprodukcinės sveikatos paslaugas.

Naujosios taisyklės įsigalios dvidešimt dienų po jų paskelbimo ES oficialiajame leidinyje, o valstybės narės turės trejus metus jas įgyvendinti.

Sužinokite daugiau apie tai, [ką Europos Parlamentas daro dėl socialinės politikos](#).

Teisė į abortą turi būti įtraukta į ES pagrindinių teisių chartiją

2024 m. balandį priimtoje [rezoliucijoje](#) EP nariai ragina Tarybą į [ES pagrindinių teisių chartiją](#) įtraukti seksualinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūrą bei teisę į saugų ir teisėtą abortą – tokį [reikalavimą jie išsakė jau ne kartą](#). Tekste valstybės narės raginamos visiškai dekriminalizuoti abortus [pagal 2022 m. PSO gaires](#). EP nariai ragina Komisiją užtikrinti, kad organizacijos, kovojančios prieš lyčių lygybę ir moterų teises, įskaitant reprodukcinės teises, negautų ES finansavimo.

Partnerių smurtas bylose dėl globos

Maždaug [22 proc. moterų patyrė esamų arba buvusių partnerių sukeltą fizinį ar / ir seksualinį smurtą](#), o 43 proc. patyrė psichologinį smurtą, apie kurį dažnai nėra pranešama.

2021 m. spalį [Parlamentas paragino](#) imtis skubių priemonių, siekiant [apsaugoti aukas bylose dėl globos](#), kur smurtas yra įtariamas. Šių bylų tyrimai turėtų būti vykdomi specialistų, vaikams

draugiškoje aplinkoje. EP nariai taip pat ragina ES šalis padėti aukoms įgauti finansinę nepriklausomybę, taip suteikiant šansą nutraukti smurtu grįstus santykius.

2022 m. balandį EP nariai paragino Komisiją pasiūlyti bendras ES gaires, skirtas [apsaugoti vaiko teises](#) civilinėse, administracinėse ir šeimos teisės bylose. Rezoliucijoje teigiama, kad vaiko apklausą turėtų vykdyti teisėjas arba apmokytas ekspertas ir vaikams neturėtų būti daromas joks spaudimas, taip pat ir iš tėvų.

Seksualinis priekabiavimas ir smurtas virtualioje erdvėje

2021 m. gruodį EP nariai paragino ES patvirtinti [taisykles, kurios nustatytų šio smurto apibrėžimą](#) baudžiamojoje teisėje ir taikomą atsakomybę. Prašymas paremtas [2016 m. pranešimu](#) dėl priekabiavimo internete.

Tarp veiksmų, už kuriuos turėtų būti baudžiama, Parlamentas įvardija priekabiavimą ir persekiojimą kibernetinėje erdvėje, grasinimą, atvaizdo naudojimą be sutikimo ar seksistinių neapykantą kurstančias kalbų vartojimą.

Stambulo konvencija

Politiniu prioritetu išlieka ES prisijungimas prie Tarybos [Stambulo konvencijos](#) dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos. Kai kurios ES šalys šios konvencijos dar neratifikavo. 2021 m. sausio mėnesį EP palankiai įvertino Komisijos ketinimą pasiūlyti [priemonės Stambulo konvencijos tikslams 2021 m. pasiekti](#), jei kai kurios valstybės narės ir toliau atsisakys ją ratifikuoti.

Moterų lyties organų žalojimas

Parlamentas priėmė ne vieną įstatymą ir rezoliuciją, [padedančius stabdyti moterų lytinių organų žalojimą](#) (MLOŽ) visame pasaulyje. Nors ši praktika yra neteisėta ES, o kai kurios šalys narės baudžia net ir tuo atveju, jei tai yra vykdoma už šalies ribų, manoma, kad apie 600 tūkst. Europoje gyvenančių moterų patyrė lytinių organų žalojimą, o dar 180 tūkst. mergaičių trylikoje ES šalių yra didelės rizikos grupėje.

2019 m. „[The Restorers](#)“ – penkių studentų grupė iš Kenijos, sukūrusi mobiliąją programėlę, padedančią jaunosoms moterims, kenčiančioms nuo moters lyties organų žalojimo praktikos, ieškoti pagalbos ir prieglobsčio, pranešti apie šią žalingą praktiką valstybės institucijoms, buvo įtraukta į EP Sacharovo premijos už minties laisvę finalininkų sąrašą.

Moterys – pagrindinės aukos

- 1 iš 3 moterų ES patyrė fizinį ir (arba) seksualinį smurtą nuo 15 metų;
- Daugiau nei pusė moterų patyrė seksualinį priekabiavimą;

- Beveik 1 iš 5 smurto prieš moteris atvejų smurtautojas yra artimas partneris.

(Šaltinis: „*Smurtas prieš moteris: visos ES tyrimas*“, Prancūzija, 2014 m.)

Peržiūrėkite [COVID-19 įtakos moterims infografiką](#).

Skaitykite daugiau apie moterų teises:

- [Laiko juosta: moterų teisių raida ES \(videoreportažas\)](#)
- [Darbo ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra – misija įmanoma](#)
- [Kaip panaikinti moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumą? \(videoreportažas\)](#)
- [Moterys Europos Parlamente \(infografikas\)](#)

Papildoma informacija

[Faktai: moterų lyties organų žalojimas \(MLOŽ\)](#)

[Faktai: ES veiksmai kovoje su smurtu prieš moteris](#)

[Faktai: Stambulo konvencija – kova su smurtu prieš moteris \(2016 m.\)](#)